

Vlaamse Regering

Ministerieel besluit tot vaststelling van een ontwerp van lijst van het als monument te beschermen kasteel Ottegraven in Voeren ('s-Gravenvoeren)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en industrieel-archeologische waarde als monument:

Kasteel Ottegraven met bijhorende hoeve- en dienstgebouwen, kapel, toegangshekkens, park en pompwatermolen met inbegrip van al het inwendig roerend werk, gelegen in

Voeren ('s Gravenvoeren), Ottegraeven 3-5-7
bekend ten kadaster:

Voeren, 6de afdeling, sectie C, perceelnummers: 1055C, 1055D, 1056, 1057B, 1059, 1060, 1062A, 1063B, 1067A, 1069/2, 1069C, 1069D, 1071C, 1079B, 1079 E, 1079F, 1079G en 1079H

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door de volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Historische waarde:

Kasteel Ottegraven is een typologisch markant en bovendien zeldzaam gaaf bewaarde voorbeeld van een '1710' gedateerd waterkasteel opgetrokken door Henri-François de Bonhom(m)e, kanunnik en later deken van het St.-Servatiuskapittel te Maastricht, als 'lusthof' of 'buitengoed' op een oudere feodale site in de Voervallei. De configuratie van de walgrachtsite met omwald opperhof en geaxeerd neerhof zoals weergegeven op de Ferraiskaart (1771-1775) bleef tot op heden gaaf bewaard en werd in de loop der jaren verrijkt met een kapel in Lodewijk XVI-stijl, toegangshekkens, een koetshuis, een dienstwoning, een pompwatermolen, bijkomende hoevegebouwen en een lusttuin later omgevormd tot een parkje in landschappelijke stijl met behoud van een rechthoekige en ronde vijver. Geheel volgens de sociale en maatschappelijke ontwikkeling werd de site gaandeweg visueel opgesplitst in een residentieel en een economisch gedeelte. De continuïteit in bewoning van het landhuis en de uitbating van de hoeve verlenen de site een hoge graad van authenticiteit en maken van kasteel Ottegraven een opmerkelijke illustratie van drie eeuwen woon- en leefcultuur.

Het authenticiteitsgehalte en de hoge ensemblewaarde van de walgrachtsite worden nog bijkomend versterkt door de kwaliteitsvolle, historische omkadering gevormd door weilanden, akkers en bossen doorsneden door de meanderende Voer die het geheel een uniek en sfeervol karakter verlenen.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Ottegraven is een uniek en bijzonder exemplarisch voorbeeld van een buitengoed gevormd door een omwald opperhof van 1710 toegankelijk via een bak- en kalkstenen boogbrug en een typologisch bijhorend U-vormige neerhof van 1732-1733; opgetrokken in de voor die periode gangbare maasstijl gekenmerkt door een sobere baksteenarchitectuur verrijkt met kalkstenen muuromlijstingen.

Het opmerkelijke, goed bewaarde rechthoekig landhuis met kelderverdieping en twee bouwlagen onder een geknikt leien schilddak, wordt geopend door rechthoekige vensters en een oorspronkelijke deuromlijsting met op de deurlatei het wapenschild van de bouwheer en de bouwdatum; aan de westzijde ca. 1905 uitgebreid met een beperkte, lagere aanbouw. De grotendeels behouden planindeling en interieurelementen zoals vloeren, plafonds, een eiken trap, een renaissance- en régenceschouw, alsook twee haarden met Delftse tegels op de verdieping verhogen de ensemblewaarde aanzienlijk.

Representatief U-vormig neerhof in de 19de eeuw deels aangepast en uitgebreid met twee dwarsschuren en aanpalende dienstgebouwen waaronder een op het opperhof georiënteerde dienstwoning en koetshuis. De stalvleugel van 1897 en het haakse woonhuis in decoratieve baksteenstijl van 1901 werden naar aanleiding van de ontdebelling van de hoeve gebouwd. Het opper- en neerhof worden van elkaar gescheiden door een toegangshek tussen kalkstenen pijlers met spiegels en een kalkstenen bekroning uit de eerste helft van de 18de eeuw.

In dezelfde periode werd ook een kapel gebouwd, die echter in haar huidig voorkomen dateert uit het laatste kwart van de 18de eeuw en getypeerd wordt door een opmerkelijk

paviljoenachtig uiterlijk. Witgeschilderde bak- en kalkstenen kapel in Lodewijk XVI-stijl op vierkante plattegrond met afgeschuinde hoeken, geleed door ionische pilasters, onder afgeknot leien tentdak met peerspits, geopend door twee rondboogvensters in kalksteen en een bakstenen rondboogdeur.

Aanpalend wordt de oostelijke, vermoedelijk 19de-eeuwse, toegang gemarkeerd door een drieledig hek tussen kalkstenen pijlers met spiegels en bekronende druppel.

Industrieel-archeologische waarde

Voor Vlaanderen een zeldzaam en bovendien vrijwel intact bewaard voorbeeld van een kleinschalige pompwatermolen van het bovenslagtype opgetrokken als een laag bakstenen gebouwtje onder pannen zadeldak, nok haaks op de Voer, opgetekend op het kadaster in 1893 met zeer goed bewaard binnenwerk onder meer bestaande uit een metalen rad in een kuip (waterkolom) die meerdere zuiger- en perspompen aandrijft.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

21-05-2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS